

ikke vil have det mindste med at gøre. Nationalfabrikkerne har efter Regeringens Opfattelse virket udmærket under Krigen. Hvis de kunde blive ved at bestaa nu, vi har Fred, med det Formaal at fremstille visse vigtige Livsfornødenheder og beskytte samtlige Samfundets Forbrugere, vilde de komme til at udgøre en saare vigtig Faktor til at hemme Kapitalist-Sammenslutninger.

II.

Naar man beskæftiger sig med Kapitalist-Sammenslutningernes overvejende Indflydelse paa Englands Industri, kan man ikke lade ude af Betragtning, i hvor høj Grad Import fra Udlandet er en Hemske paa hensynsløs Udnyttning. Men denne Import virker ikke længere end til det Tidspunkt, da de udenlandske Producenter selv bringes til at gaa med ind i Sammenslutningen. Medens derfor Indførselstold altid vil sætte Sammenslutninger i Stand til at sætte Priserne op, er „Frihandel“ ikke i og for sig noget fuldkomment Middel til at hindre dette.

Det vil heller ikke være en virkelig Hindring for Kapitalist-Sammenslutningers Beregning af ublu Avance, at der indføres en Skat, hvorved det, der uden Nødvendighed tages fra Forbrugeren, helt eller delvis gaar ind i Statskassen. Skønt nemlig en saadan Skat tilsyneladende opkræves af Indtægter, kan dog den Mening danne sig, at Skatten gør Staten til „meddelagtig i Forbrydelsen“, forsaavidt denne Merindtægt angaar. Der klæber dernæst den yderligere Ulempe ved en saadan Skat, at Staten oven i Købet har Interesse i; at disse Merindtægter forøges. Det er muligvis bedre at have en Skat paa Merindtægt end at undvære den, *naar* der overhovedet findes saadanne Indtægter; men det vilde være endnu fordelagtigere for Samfundet (og derfor ogsaa for Statskassen), hvis der slet ikke var saadanne Indtægter at beskatte.

III.

Den eneste virksomme Garanti mod, at Kapitalist-Sammenslutninger faar større Avancer end nødvendigt, synes da at være at kontrolere Priserne. Vi betragter de Erfaringer, vi har vundet i Krigen om den gennemførte, bestemte Fastsættelse af Priserne for *alle* Varer, som indeholdende betydningsfulde Vink for saadan fremtidig Fastsættelse gennem Regeringen af Maksimalpriser for bestemte Ting, som kan reguleres. Naar, som Tilfældet er med Gas og Elektricitet, en saadan foreskreven Pris kan bringes til at variere efter den Fordel, som Kapitalisterne, der tillige er Producenter, beregner sig, synes en saadan glidende Skala af Priser og Udbytte at være et Middel, der anbefaler sig. Man vil lægge Mærke til, at det forudsætter fuld Anvendelse af to Principper, som muligt er bestemte til stadig at anvendes i større Udstrækning i Forretningslivet, men til hvilke Forretningsverdenen i Øjeblikket stiller sig fjendtligt, nemlig: Offentlighed og Maadehold.

IV.

Naar — som Tilfældet bevisligt er med forskellige gennemorganiserede Kapitalist-Foretagender — Konkurrencen er rask i Færd med at erstattes af en Sammenslutning, der i Sammensætning og Beføjelser er stærkt monopolistisk og bærer hen imod indskrænket Produktion i det Øjemed at sætte Priserne op eller forhindre dem i at synke, saa mener vi, at det er i Strid med Samfundets Interesse, naar det tillades saadanne Foretagender at forblive paa private Hænder. I nogle Tilfælde vil deres Virksomhed med Fordel kunne optages af Andelsbevægelsen, i andre af Kommunerne. Naar Virksomheden angaar hele Nationen, og særlig naar dens Frembringelser forbruges saa at sige af alle, ser vi ingen anden Udvej, end at Staten overtager Virksomheden som Ejer, hvilket dog ikke betyder, at Staten skal lede denne. I visse Tilfælde vil det være bedre at lade Foretagendet med bestemt foreskrevne Priser og Lønninger og paa øvrige nødvendige Betingelser bestyres af en stedlig Myndighed, en Forbrugsforening eller et Aktieselskab. Efter vor Mening udkræver dette Spørgsmaal snarest muligt den omhyggeligste Overvejelse.

(sign.) E. Bevin. J. A. Hobson. W. H. Watkins. Sidney Webb.